

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 4411/2021

23.12.2021. године

Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Бранислава Босиљковића и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужила АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Андријана Мирковић, адвокат из ..., против тужене „Комерцијалне банке“ АД Београд, коју заступа Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 631/2021 од 21.04.2021. године, у седници одржаној 23.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 631/2021 од 21.04.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Сомбору Гж 631/2021 од 21.04.2021. године и пресуда Основног суда у Сомбору П 1332/20 од 04.02.2021. године, исправљена решењем истог суда П 1332/20 од 29.06.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништава одредба члана 7. став 1. Уговора о потрошачком кредиту са девизном клаузулом уз субвencionисање камате број .. од 02.06.2009. године, закљученог између тужиле АА и тужене, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнаде банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 0,5% од износа одобреног кредита банке“ и да се тужена обавезе да тужили АА по основу неоснованог богаћења плати 2.538,39 динара са законском затезном каматом од 02.06.2009. године до коначне исплате, као и тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништава одредба члана 7. став 1. Уговора о кредиту за куповину аутомобила са клаузулом уз субвencionисање камате од стране Фонда за развој РС број .. од 17.09.2009. године, закљученом између тужиле ББ и тужене, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнаде банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 0,5% од износа одобреног кредита“ и да се тужена обавезе да тужили ББ по основу неоснованог богаћења плати 3.274,48 динара, са законском затезном каматом од 18.09.2009. године до исплате, као и захтев тужила за накнаду трошкова првостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиле да туженој накнаде трошкове парничног поступка у износу од 63.030,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П 1332/20 од 04.02.2021. године, исправљеном решењем истог суда П 1332/20 од 29.06.2021. године ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев. Ставом другим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 7. став 1. Уговора о потрошачком кредиту са девизном клаузулом уз субвенционисање камате број .. од 02.06.2009. године, закљученог између тужиље АА и тужене, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнаде банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 0,5% од износа одобреног кредита банке“. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи АА по основу неоснованог богаћења плати 2.538,39 динара са законском затезном каматом од 02.06.2009. године до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 7. став 1. Уговора о кредиту за куповину аутомобила са клаузулом уз субвенционисање камате од стране Фонда за развој РС број .. од 17.09.2009. године, закљученог између ББ из ... и тужене, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнаде банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 0,5% од износа одобреног кредита“. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиљи ББ по основу неоснованог богаћења плати 3.274,48 динара, са законском затезном каматом од 18.09.2009. године до коначне исплате. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиљама накнади трошкове поступка од 58.300,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 631/2021 од 21.04.2021. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља АА је са туженом дана 02.06.2009. године закључила Уговора о потрошачком кредиту са девизном клаузулом уз субвенционисање камате број .., којим је у члану 7. став 1. одређено: „Корисник кредита се обавезује да пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнаде банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у

висини од 0,5% од износа одобреног кредита банке. Саставни део уговора је и преглед битних елемената отплате кредита од 02.06.2009. године, који садрже све наведене елементе уговора о кредиту у виду табеларног прегледа, а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе наведен фиксни износ који одговара динарској противвредности 0,5% износа одобреног кредита. Банка је пустила кредит у коришћење дана 02.06. 2009. године и истог дана наплатила од корисника 0,5% износа кредита, односно 2.538,39 динара. Тужиља ББ и тужена су дана 17.09.2009. године закључили Уговора о кредиту за куповину аутомобила са клаузулом уз субвенционисање камате од стране Фонда за развој РС број .., ради куповине моторног возила, у висини од 6.999 евра по средњем курсу са роком отплате од 84 месеца, којим је у члану 7.1. одређено „Корисник кредита се обавезује да пре пуштања кредита у коришћење на основу Одлуке о тарифама накнаде банке, плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 0,5% од износа одобреног кредита“. Саставни део уговора су и битни елементи уговора о кредиту од 17.09.2009. године, који садрже све наведене елементе уговора о кредиту у виду табеларног прегледа, у којима је као укупан износ накнада и других трошкова које је клијент дужан да плати а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе наведен фиксни износ који одговара динарској противвредности 0,5% износа одобреног кредита. Банка је пустила кредит у коришћење дана 17.09.2009. године и истог дана наплатила од корисника 0,5% износа кредита, односно 3.274,48 динара. Вештачењем је утврђено да не постоји економско оправдање тужене за постојање наведених трошкова банке, јер банка није доставила документацију да су у питању трошкови који су стварно настали.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да су тужиље закључиле формалне уговоре по приступу који с обзиром на финансијску и стручну доминантност банке настаје безусловним прихватањем унапред прописане садржине без могућности да друга уговорна страна учествује у одређивању те садржине. Следствено томе, тужиљама је остао непознат механизам по ком је тужена утврдила висину накнаде, а у понуди трошкови нису били исказани на јасан и недвосмислен начин, па су предметне одредбе уговора неодређене односно неодредиве, противне начелима правног поретка а пре свега начелу једнаке вредности узајамних давања. Зато тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби, са законском затезном каматом од дана стицања јер је тужена несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ

кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06 која се примењује од 01.10.2006. године), која је важила у време закључења предметних уговора о кредиту из 2009. године. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1.). На основу одредаба тачке 5. ове Одлуке може се закључити да понуда банке која се односи на кредите треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 1) као и податке који се не укључују у обрачун ефективне каматне стопе (став 1. под 2). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 5. став 2.) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 11. ове одлуке. (тачка 5. став 3.). Поред тога по одредби тачке 7. став 2. наведене Одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, као и оне који се не укључују у тај обрачун. Подаци који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе су: износ кредита, период отплате, номинална каматна стопа, ефективна каматна стопа, укупан износ камате која се плаћа у току коришћења кредита, укупан износ других трошкова које клијент треба да плати у току коришћења кредита и износ отплатне рате (тачка 7. став 2. Одлуке).

Из наведеног следи да спецификација трошкова обраде кредита и опис њихове структуре у понуди за закључење уговора о кредиту не представљају услов за плаћање трошкова банци, уколико је у понуди наведена врста трошкова и њихова висина. Предмет обавезе корисника кредита је у довољној мери одређен прецизним опредељивањем врсте трошкова и њихове висине. Стога се у том случају не може поставити питање ништавости одредаба уговора о кредиту којима је корисник кредита обавезан на плаћање трошкова кредита због разлога прописаних чланом 47. ЗОО, нити због евентуалне заблуде корисника кредита о предмету његове обавезе. Трошкови обраде кредита и пуштања кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику у току реализације уговора о кредиту, могу бити исказани у процентуалном износу и наплаћују се само кроз обрачун ефективне каматне стопе.

Тужилца АА је као корисник кредита закључила уговор о кредиту са туженом дана 02.06.2009. године и као прилог уговора уз тужбу је достављен и преглед битних елемената отплате кредита од 02.06.2009. године са планом отплате, а тужилца ББ је као корисник кредита закључила уговор о кредиту са туженом дана 17.09.2009 и као прилог уговора уз тужбу је достављен и преглед битних елемената отплате кредита од

17.09.2009. године са планом отплате. Како је у наведеним прегледима битних елемената отплате кредита који је уручен свакој од тужила на дан закључења уговора исказана накнада од 0,5% одобреног кредита у фиксном износу, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, то у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање тужилама као корисницима кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о јединственом начину обрачуна и објављивања ефективне каматне стопе на депозите и кредите („Службени гласник РС“ број 57/06).

Имајући у виду наведено, као и да банка сходно наведеним законским одредбама није била у обавези да исказује структуру ових накнада нити од чега се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани, то уговорне одредбе којим се тужиле саглашавају да као корисници кредита пре пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду за пуштање кредита у коришћење у висини од 0,5% од износа одобреног кредита банке, нису противне основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметне одредбе нису ништаве, тужиле неосновано потражују наплаћене новчане износе са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав једног поднеска (одговор на тужбу) од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара и једно неодржано 4.500,00 динара, и за састав жалбе 12.000,00 динара, све према важећој Адвокатској тарифи у време пресуђења, као и за састав ревизије 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње („Службени гласник“ 37/2021 од 14.04.2021. године), што чини укупан износ од 55.500,00 динара. Туженој припадају и тражени трошкови на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку по 1.900,00 динара, за ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.630,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић